

TER ONDERTEKENING

Aan: SOCW

Onderwijspersoneel en
Primair Onderwijs

Van

Datum

25 februari 2025

Referentie

50837873

Bijlagen

nota

Verzending onderzoek *Kansen op een goede start* naar de
TK

Aanleiding

In het Kamerdebat 'Kansengelijkheid in het funderend onderwijs' van 7 juni 2023 heeft voormalig minister Wiersma de Kamer toegezegd te verkennen of invoering van leerplicht vanaf vier jaar zinvol is en de Kamer over de uitkomsten te informeren. Hij deed dit n.a.v. uw verzoek in uw vroegere rol als Tweede Kamerlid. In september 2023 heeft u in uw functie als MPVO ingestemd met een verkenning naar invoering van leerplicht vanaf vier jaar, op basis van de gegevens van DUO. Ook is er besloten om een verdiepend onderzoek te doen en daarna de Tweede Kamer te informeren. Dit verdiepende onderzoek is nu opgeleverd.

Geadviseerd besluit

Akkoord met verzending van het onderzoek naar de TK, met aankondiging van een beleidsreactie. Indien akkoord, dan stemmen wij graag het precieze moment van verzending af met uw parlementair adviseur.

Kernpunten

- Met de aanbiedbrief verzendt u het onderzoek naar de TK. U geeft aan dat een inhoudelijke reactie zal volgen.

Toelichting

Samenvatting onderzoek Kansen op een goede start

Met deze kamerbrief wordt het onderzoek 'Kansen op een goede start' aangeboden aan de Tweede Kamer. Sardes en SEO hebben in dit onderzoek onderzocht welke maatregelen kansrijk zijn bij het vergroten van de kansen van doelgroepkinderen. Op basis van een literatuurstudie en een panelgesprek identificeren zij zes maatregelen die kunnen bijdragen aan het vergroten van deze kansen. De onderzoekers geven daarbij twee belangrijke nuances:

- Er bestaat geen maatregel die op zichzelf de ongelijke kansen tussen jonge kinderen gaat verhelpen. Het is belangrijk dat beleidsmakers kiezen voor een combinatie van maatregelen.
- Het stelsel van kinderopvang en basisonderwijs kent eigenschappen die mede ten grondslag liggen aan ongelijke kansen.

Het onderzoek beslaat de volgende relevante hoofdstukken:

- *Literatuurstudie: conceptualisering van het vraagstuk*

Dit hoofdstuk gaat in op de wetenschappelijke theorieën rondom onderwijsachterstanden en de ontwikkeling van jonge kinderen, waarbij het specifiek kijkt naar het stelsel van ondersteuning in de ontwikkeling van jonge

kinderen in Nederland en de effecten die dit op de ontwikkeling van kinderen heeft. Daarnaast gaat dit hoofdstuk in over wat we vanuit Nederlands onderzoek weten over de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie en over de deelname aan voorschoolse educatie en inschrijving in het basisonderwijs.

- *Omvang en bereik van doelgroep voorschool en vroegschool*

Dit hoofdstuk presenteert de uitkomsten van de data-analyse over de deelname aan voorschoolse educatie (en niet-deelname) en over het aantal kinderen dat zich op vierjarige leeftijd wel en niet inschrijft in het basisonderwijs. Ook gaat het in op de complexiteit rondom het interpreteren van deze data, vanwege de verschillen in doelgroepdefinities rondom voorschoolse educatie.

- *Effectiviteit van beleidsmaatregelen (op basis van literatuur)*

Dit hoofdstuk beschrijft in hoeverre op basis van de literatuur is onderbouwd of bepaalde interventies ook daadwerkelijk bijdragen aan het vergroten van de deelname aan of kwaliteit van voorschoolse educatie en het onderwijs aan vierjarigen.

- *Beoordeling van kansrijke maatregelen (impact- en risicoanalyse)*

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten op draagvlak, praktische uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, financiële haalbaarheid en juridische haalbaarheid van de in het vorige hoofdstuk wetenschappelijk onderbouwde maatregelen. Op basis van deze analyse komen de onderzoekers in dit hoofdstuk tot een lijst van kansrijke maatregelen.

Het onderzoek doet aanbevelingen voor beleidsmaatregelen om (a) de deelname te verhogen en (b) de kwaliteit te verbeteren. Bij elk van de aanbevolen maatregelen geeft het rapport ook risico's en nuanceringen. Hieronder wordt een korte samenvatting gegeven van de aanbevelingen, met een aantal nuances.

Verhoging deelname

- a) Een verlaging van de leerplichtige leeftijd draagt bij aan de opkomstdiscipline van alle ouders en daarmee aan het bereik van jonge kinderen. Er zijn aanwijzingen dat de effecten van vroeger starten groter zijn voor doelgroepkinderen. Tegelijkertijd kan op basis van beschikbare data niet worden aangegeven in hoeverre een groter deel van de doelgroep bereikt wordt. Onder de late inschrijvers bevinden zich ook kinderen die geen risico lopen op een achterstand. Ook wordt gewezen op het lerarentekort.
- b) Het aanbieden van voorschoolse educatie vanaf twee jaar kan verschillen in ontwikkeling tussen kinderen uit verschillende thuisomgevingen verkleinen. Essentieel is dat de kwaliteit van het aanbod in de extra uren wordt aangepast op de leeftijd.
- c) Een betere beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorschoolse voorzieningen kan segregatie en non-bereik verminderen, bijvoorbeeld door het integreren van voorschoolse educatie in kinderopvang. Arbeidsparticipatie in kwetsbare groepen is echter lager, waardoor de noodzaak voor opvang minder groot is. Daardoor kan het voorkomen dat

ouders alsnog besluiten hun kind niet naar voorschoolse educatie te sturen.

Verbetering kwaliteit

- d) Professionalisering en coaching in voorschoolse voorzieningen kan bijdragen aan grotere leeropbrengsten. Er zijn redelijke aanwijzingen voor positieve relaties tussen continue professionalisering en hogere kwaliteit voor kinderen en daarmee voor betere uitkomsten.
- e) Versterking van structurele kwaliteit in de onderbouwgroepen 1 en 2 draagt bij aan de effectiviteit van vroegschoolse educatie. Er zouden eisen kunnen worden gesteld aan de maximale groepsgrootte en het aantal kinderen per professional. Ook hier wordt gewezen op het risico van het lerarentekort.
- f) Verbetering van kwaliteit van de ontwikkelingsstimulering in de thuisomgeving kan een grote impact hebben, maar is afhankelijk van de vrijwilligheid van ouders. Het is goed mogelijk dat de ouders die het nodig hebben, niet goed worden bereikt.

Toezeggingen in relatie tot deze brief

Deze brief doet twee toezeggingen af. Toezegging 4920 (TZ202401-058) belooft de verkenning over de leerplicht eind maart 2024 naar de Tweede Kamer te sturen. Toezegging 4831 (TZ202306-096) belooft de Tweede Kamer op de hoogte te houden van een verkenning inzake een eventuele invoering van de leerplicht voor 4-jarigen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Geen.